

На правах рукопису

КОЛЯДА ВОЛОДИМИР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА
НА ОСНОВІ ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЙНО-
ТЕХНІЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ**

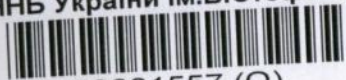
Спеціальність 08.00.05 — «Економіка, планування,
організація управління народним господарством
та його галузями (промисловість)»

Д и с е р т а ц і я

на здобуття вченої ступені кандидата економічних наук
у формі наукової доповіді

Науковий керівник
доктор екон. наук, проф. СИВИЙ В. Б.

ЛННБ України ім.В.Стефаніка

00801557 (Q)

На правах рукопису

КОЛЯДА ВОЛОДИМИР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА НА ОСНОВІ
ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНІЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Спеціальність 08.00.05 - "Економіка, планування,
організація управління народним господарством
та його галузями /промисловість/"

Науковий керівник -
доктор економічних наук,
професор В.Б.Сивий

Д и с е р т а ц і я

у формі наукової доповіді на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук

Харків - 1994

48 29.579

Робота виконана на кафедрі економіки, організації та мотивації праці при Харківському інженерно-економічному інституті.

Науковий керівник - доктор економічних наук,
професор В.Б.СИВИЙ

Офіційні опоненти - доктор економічних наук,
професор, академік Академії
економічних наук

Г.С.ОДІНЦОВА

- кандидат економічних наук,
доцент Л.У.ОЛІЙНИК

Провідна організація - АО "Автрамат"

Захист відбудеться 31 березня о 13⁰⁰ 1994 р. на засіданні спеціалізованої ради К 068.21.01, по присудженню наукового ступеня кандидата економічних наук у Харківському інженерно-економічному інституті за адресою: 310001, Харків, пр. Леніна, 9-а.

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Харківського інженерно-економічного інституту.

Дисертація розіслана 27 лютого 1994 р.

ЛНБ ім. В. Стефаніка
АН України

Вчений секретар
спеціалізованої ради
кандидат економічних наук,
доцент

С.Ф.ТКАЧОВ

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

І.І. Актуальність проблеми

В умовах переходу до ринкових відносин постійно зростає актуальність проблеми підвищення ефективності виробництва. Це обумовлено перед усім незадовільним фінансовим станом підприємств, все більшим дефіцитом ресурсів, необхідністю охорони навколишнього природного середовища та рішення сучасних соціально-економічних завдань. Їх вирішення ускладнюється факторами навколишнього середовища: кризовим станом економіки, розбалансованістю споживацького ринку, погіршенням грошового обігу та фінансів, розривом господарських зв'язків, лавиноподібним зростанням цін на енергоносії та інші види послуг.

Вирішальне значення у забезпеченні росту ефективності роботи машинобудівельних підприємств має підвищення їх організаційно-технічного рівня. Цій проблемі в економічній літературі приділено достатню увагу.

Але існує ряд питань, які не знайшли належного теоретичного, методичного та практичного рішення. До них відносяться: найбільш повне врахування впливу на результати виробничо-господарської та комерційної діяльності навколишнього середовища /споживачів, конкурентів, поставщиків, фінансових органів та інших суб'єктів ринку/; конкретні напрямки організаційно-технічної та управлінської перебудови виробництва, розробка маркетингової стратегії її розвитку; науково обгрунтовані підходи до виявлення пріоритетних напрямків та форм роздержавлення власності та інші. Для їх вирішення велике значення має аналіз і всебічне використання резервів росту ефективності роботи підприємств, підвищення якості та оновлення продукції з врахуванням специфіки стадій її життєвого циклу і особливостей їх переходу від однієї до іншої;

формування та стимулювання попиту та інш.

Зокрема до таких резервів відносяться: корінний перегляд складившихся раніше стереотипів в управлінні виробничо-господарською та комерційною діяльністю підприємств, удосконалення технології виготовлення виробів, вузлів та деталей, використання нових більш стійких матеріалів, поліпшення міцностних та технологічних властивостей за допомогою різних видів обробки існуючих матеріалів та інші. Їх використання потребує порівняно невеликих фінансових затрат. При цьому більш ефективно використовуються матеріальні ресурси, підвищується довготривалість і надійність продукції і, як наслідок, її конкурентоздатність. Важливою особливістю цього напрямку є підвищення організаційно-технічного рівня виробництва є відносна доступність проводимих заходів, невеликі строки їх здійснення та конструктивні зміни в продукції, яка випускається.

Разом з цим в умовах переходу до ринкових відносин зріст ефективності функціонування та розвитку підприємств в значній мірі передумовлюється використанням нових форм господарювання та організації праці; пошуком найбільш вигідних партнерів для створення сумісних підприємств; розробкою та послідовною реалізацією маркетингової стратегії; впровадженням дієвих засобів соціальної та економічної направленості. Це обумовило вибір теми дослідження та його зміст.

1.2. Мета та задачі дослідження

Мета дисертаційної роботи - узагальнення і уточнення теоретичних положень по оцінці організаційно-технічного рівня виробництва з урахуванням його взаємозв'язку з зовнішнім середовищем, розробка методичних та практичних рекомендацій по виявленню та використанню

резервів зростання кінцевих результатів роботи.

Для досягнення цієї мети вирішені наступні задачі:

поглиблено економічний зміст поняття "організаційно-технічний рівень виробництва" в системі економічних категорій при переході до ринку;

досліджена динаміка основних техніко-економічних показників роботи виробничого об'єднання у взаємозв'язку з складовими елементами зовнішнього середовища, організаційно-технічними заходами по удосконаленню виробництва;

дана комплексна оцінка ефективності впровадження прогресивних технологічних процесів та нових матеріалів, які забезпечують зниження собівартості, підвищення надійності і довговічності продукції, екологізацію виробництва;

визначені конкретні заходи по використанню нових форм господарювання в умовах переходу виробничого об'єднання до ринкових відносин.

1.3. Предмет і об'єкт дослідження

Предметом дослідження є механізм формування результатів виробничо-господарської та комерційної діяльності підприємств в сучасних умовах їх адаптації до факторів зовнішнього середовища прямої та непрямої дій.

Об'єктом дослідження послужили машинобудівельні підприємства з вузькою спеціалізацією, капіталоемким та високоавтоматизованим процесом виробництва, напрямленим на масовий випуск продукції та монопольне положення на ринку.

1.4. Загальна методика дослідження

Теоретичну і методологічну основу досліджень склали: сучасна економічна теорія, яка розроблена відчизняними та зарубіжними вче-

ними-економістами, загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, закони і нормативні акти України по розвитку економіки та ринкових виробничих відносин.

Витоками інформації послужили: вітчизняна та зарубіжна література, відомчі матеріали, розробки і результати науково-дослідницьких робіт, виконані під керівництвом і при безпосередній участі автора.

В процесі дослідження використовувались методи логічного узагальнення, вибіркового спостереження, системного і порівняльного підходу, статистичних групувань, техніко-економічного аналізу результатів виробничо-господарської та комерційної діяльності підприємства.

1.5. Найбільш суттєві результати, які виносяться на захист:

обґрунтована необхідність двійного підходу до оцінки організаційно-технічного рівня виробництва в сучасних умовах з урахуванням впливу на його використання зовнішнього середовища;

досліджена можливість і ефективність використання високотривного чавуну для виготовлення відповідальних важконавантажених деталей з врахуванням основних техніко-економічних вимог до виробів;

виявлені основні напрямки підвищення якості та експлуатаційної надійності продукції, що випускається;

запропоновано автоматизований спосіб очищення концентрованих промислових стокових вод, який забезпечує дотримання встановлених санітарно-гігієнічних норм, і визначена його економічна ефективність;

обґрунтована доцільність для спеціалізованих підприємств-монополістів пріоритетного розвитку колективних форм господарювання, які забезпечують роздержавлення власності та залучення працівників до управління виробництвом;

розроблені пропозиції по розробці маркетингової стратегії

розвитку виробництва з врахуванням особливостей його організаційно-технічного рівня.

I.6. Наукова новизна дослідження полягає в наступному:

використано динамічний підхід до аналізу та оцінки ефективності виробництва у взаємозв'язку з його організаційно-технічним рівнем та впливом зовнішнього середовища;

дана комплексна оцінка впливу впроваджених нових конструкційних матеріалів і прогресивних технологічних процесів на основні техніко-економічні показники виробничо-господарської та комерційної діяльності, умови праці робітників та забезпечення рішення соціально-економічних задач, які стоять перед колективом підприємства;

узагальнені основні теоретичні і методичні положення по вибору складу конструкційних матеріалів, які забезпечують підвищення надійності і довготривалості продукції;

визначені умови використання нових форм ринкового господарювання і удосконалення управління виробництвом, які забезпечують реалізацію маркетингової стратегії його розвитку.

I.7. Практичне значення дисертаційної роботи полягає в комплексному підході до виявлення і використання резервів зростання організаційно-технічного рівня об'єднання /підприємства/. Розроблені науково-методичні підходи забезпечують своєчасне визначення пріоритетних напрямків формування управлінського мислення по забезпеченню ефективності виробництва на основі зниження собівартості продукції, підвищення її якості та конкурентоспроможності. Використання маркетингової стратегії дозволяє об'єднанню /підприємству/ більш обґрунтовано використати економічні методи та інструменти адаптації виробничо-господарської і комерційної

діяльності до складної взаємодії з складовими елементами зовнішнього середовища для забезпечення максимальної користі.

Сформульовані в дисертаційній роботі висновки і пропозиції можуть бути використані на споріднених підприємствах галузі при будь-яких формах власності.

I.8. Апробація роботи

Основні висновки, положення і результати досліджень опробовані на машинобудівних підприємствах України. Вони доповідались і були схвалені на науково-технічних семінарах у містах Барнаул, Москві, Челябінську, науково-практичних конференціях в м. Харкові, на 45-му Міжнародному конгресі ливарників у м. Будапешті. Дослідження підтверджуються авторськими свідоцтвами і патентами, зареєстрованими в США, Франції, Німеччині, Канаді, Швейцарії, Японії, Італії та інших країнах.

I.9. Реалізація результатів дослідження

Отримані в дисертаційній роботі висновки і пропозиції використані в практичній діяльності виробничого об'єднання "Харківський моторобудівний завод "Серп і молот", Куп'янського ливарного заводу, Харківського заводу тракторних двигунів, Дергачівського турбокомпресорного заводу та інших. Економічний ефект від їх впровадження склав 7,4 млн. крб. в цінах 1990 року, а також 425,1 млн. крб. в цінах 1992 року.

Частина отриманого прибутку використана для вирішення соціально-економічних проблем, поліпшення умов праці, розширення науково-дослідних та проектно-конструкторських робіт.

I.10. Публікації. За результатами виконаних досліджень опубліковано 20 робіт загальним обсягом 27,6 друкованих аркушів,

які висвітлюють основний зміст дисертації. На рахунку автора 48 патентів і 35 винаходів.

2. КОРОТКИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ У ФОРМІ НАУКОВОЇ ДОНОВІДІ

Обґрунтована актуальність вирішуваної проблеми, визначені мета та задачі дослідження, його предмет, об'єкт і методологія, сформульовані найбільш істотні результати, що виносяться на захист, розкрита наукова новизна та практична значимість отриманих висновків і пропозицій.

Виявлені основні напрямки підвищення ефективності роботи виробничих об'єднань /підприємств/ в період становлення і розвитку ринкових відносин, уточнено зміст поняття "організаційно-технічний рівень виробництва", досліджено взаємозв'язок між результатами виробничо-господарської діяльності підприємства і його організаційно-технічним рівнем з урахуванням впливу основних факторів зовнішнього середовища.

Встановлені необхідність і ефективність використання нових конструкційних матеріалів для виготовлення відповідальних деталей машин, впровадження спеціальних організаційно-технологічних заходів по їх виробництву та обробці. Досліджені основні напрямки підвищення якості та експлуатаційної надійності продукції. Запропоновано спосіб і розроблено технологічний процес очищення концентрованих промислових стокових вод у відповідальності з встановленими санітарно-гігієнічними нормами.

Розроблені рекомендації по використанню існуючого досвіду в галузі ліцензійного та виробничо-комерційного співробітництва вітчизняних та іноземних партнерів в умовах спільної власності. Сформульовані основні науково-методичні положення по формуванню маркетингової концепції розвитку виробництва в перехідний до ринку період.

Нижче приведені найбільш важливі наукові висновки та положення проведеного дослідження.

3. ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ТА ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Розкрито економічний зміст поняття "організаційно-технічний рівень виробництва" в умовах переходу до ринкових відносин.

В економічній літературі приводиться значна кількість показників якісної та кількісної оцінки організаційно-технічного рівня об'єднання /підприємства/ і зроблені спроби виявити їх взаємозв'язок з результатами виробничо-господарської діяльності.

Термін "організаційно-технічний рівень виробництва" введено в теорію та практику планово-аналітичної роботи в умовах централізованої адміністративно-командної системи господарювання. З допомогою кількісної оцінки організаційно-технічного рівня на плановий період обґрунтовувались темпи зростання основних техніко-економічних показників роботи об'єднань /підприємств/ за кращого використання рахунок)снуючого виробничого потенціалу. Поняття "потенціал" використовувалось для позначення технічних засобів, запасів та джерел отримання сировини, матеріалів, комплектуючих. Оскільки повноваження адміністративно-командних органів управління були практично необмежені, то виконання планів визначалось лобом ціною. Детальне планування "зверху" значною мірою обумовило інертність трудових колективів у виявленні резервів підвищення продуктивності праці, використання основних виробничих фондів, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

Розроблені рядом авторів методики головним завданням ставили визначення узагальнюючого /інтегрального/ показника для комплексної /всесторонньої/ оцінки організаційно-технічного рівня виробництва і в масштабах галузі /міністерства/ обґрунтувати най-

більш важливі і перспективні напрямки його зростання.

Цим самим трудовим колективам вказувалось "зверху", в якому напрямку "вишукувати" внутрівиробничі резерви і вживати можливі заходи по їх використанню.

Критичні узагальнення багаточислених рекомендацій і методик по визначенню організаційно-технічного рівня об'єднань /підприємств/ дозволяє зробити такі висновки і пропозиції.

До цього часу відсутній загальноприйнятий науково-методичний підхід до даної проблеми, що утруднює взаєморозуміння між вченими-економістами у її рішенні. Використовується багато показників /кілька десятків/, які ускладнюють отримання порівняльних та об'єктивних результатів.

Методи та прийоми, які застосовувались для формування управлінських рішень на рівні гравця /міністерства/, дозволяли лише посередньо характеризувати взаємозв'язок основних техніко-економічних показників роботи об'єднання /підприємства/ з його організаційно-технічним рівнем.

Проведені автором дослідження свідчать про те, що в умовах переходу до ринкових відносин необхідно як можна повніше враховувати прямий та непрямий вплив факторів зовнішнього середовища /споживачів, конкурентів, поставників та закони державного регулювання/, специфічні особливості окремого підприємства, а також можливі економічні, соціальні та екологічні наслідки його текучої та перспективної виробничо-господарської та комерційної діяльності.

В організаційно-економічному плані кожне підприємство являє собою складну відкриту систему, яка взаємодіє з зовнішнім середовищем. Воно не може самозабезпечуватися ресурсами, енергією, інформацією і т.п. Як свідчить практика, зовнішні фактори можуть визначати кінцеві результати діяльності трудового колективу.

В зв'язку з цим потрібний збалансований розвиток виробничого потенціалу об'єднання /підприємства/, формування і оновлення його технологічної структури з урахуванням дотримання принципів маркетингового підходу. Мова йде про сорозмірність та оцінку потенційних можливостей підприємства та його структурних підрозділів на всіх стадіях виробництва з врахуванням характеру та тривалості життєвого циклу виробів. Такий підхід обумовлює необхідність комплексного аналізу, якісної та кількісної оцінки прогресивності складових елементів техніки, технології, організації виробництва, предметів праці та людського фактора з метою пошуку резервів підвищення їх ефективності, забезпечення максимального приросту продукції необхідної якості в межах виявленої ринкової потреби на найближчу та подальшу перспективу з урахуванням існуючих обмежень по витраченню ресурсів. Зростає також вплив зовнішніх факторів, пов'язаних з багатоплановими вимогами споживачів та партнерів по зовнішньоекономічній діяльності, постійно оновлюваною законодавчою базою в області економіки, їх впливом на фінансовий стан та рішення інвестиційних завдань./18/.

На основі вищесказаного, під організаційно-технічним рівнем, як формою відтворення виробничого потенціалу, з нашої точки зору, слід розуміти можливість підприємства виробляти конкурентоспроможну продукцію і надавати послуги для задоволення ринкового попиту при дотриманні високої природозберігаючої, соціально-економічної та виробничо-господарської ефективності виробництва.

3.2. Досліджена динаміка основних техніко-економічних показників роботи виробничого об'єднання і розкрито їх взаємозв'язок з організаційно-технічним рівнем виробництва.

Результати виробничо-господарської та комерційної діяльності виробничого об'єднання "Харківський моторобудівний завод "Серп і

молот" за останні десять років характеризуються стабільністю та прогресивним ростом. Так, виробництво товарної продукції з 1985 по 1991 роки виросло в 1,83 рази, продуктивність праці - 2,42 рази. Як показав аналіз, зазначений приріст був досягнутий в основному за рахунок поліпшення використання виробничих потужностей та прогресивних змін у структурі виробництва. Практично кожні 2 роки об'єднання на базі існуючих двигунів освоювало нові модифікації, більш економічні і доскональні за технічним рівнем.

Розроблено і впроваджено у виробництво принципово новий шестициліндровий двигун СМДЗІА для зернозбиральних комбайнів "Дон". На його основі освоєно ряд інших серій. Дослідженнями встановлено достатньо логічний зв'язок між витратами на підвищення організаційно-технічного рівня виробництва та його ефективністю.

Так, балансовий прибуток від реалізації товарної продукції зріс з 34,7 млн.крб. в 1985 р. до 104,4 млн.крб. в 1991 р., тобто в 3 рази. При цьому економія від підвищення організаційно-технічного рівня виробництва збільшилась майже в 1,5 рази, в тому числі за рахунок впровадження прогресивної технології - в 3,2 рази. Якщо в 1985 р. витрати на впровадження організаційно-технічних заходів склали 10,3 млн.крб., то в 1991 р. - 27,6 млн.крб., відповідно по впровадженню прогресивної технології - 6,2 та 19,3 млн.крб.

В 1992 р. в зв'язку з зростанням цін в 16,7 рази виробництво товарної продукції у порівнянні з 1990 р. виросло в 14,4 рази, продуктивність праці - в 13 разів, балансовий прибуток - майже в 40 разів. Одночасно економія від удосконалення організаційно-технічного рівня виробництва збільшилась в 24 рази, в тому числі за рахунок прогресивної технології - в 40 разів.

Як бачимо, підвищенню організаційно-технічного рівня виробництва приділялась значна увага, особливо власним винаходам та ра-

ціоналізаторським пропозиціям. Це знаходило своє відображення в розробці п"ятирічних цільових комплексних програм по найважливішим напрямкам розвитку підприємства та специфічним "вузьким" технологічним місцям, а також річних планів соціально-економічного розвитку.

3.3. Визначені перспективні виробничі структури управління процесом пошуку та реалізації внутрішніх можливостей підприємства по підвищенню соціально-економічної ефективності виробництва.

Для вирішення виникаючих організаційно-технічних проблем з участю автора, розроблено спеціальне положення про порядок створення та функціонування на госпрозрахунковій основі тимчасових творчих колективів /ТТК/ із числа робітників економічних та технічних служб виробничого об"єднання. ТТК виконують необхідні науково-прикладні дослідження і оцінюють їх економічну ефективність, розробляють технічну документацію, монтують та відлагоджують устаткування та ін.

До рахунку першочергових були віднесені організаційно-технічні проблеми, пов"язані з економією матеріалів та енергоресурсів, поліпшенням якості продукції та охороною навколишнього природного середовища. В розробленому Положенні про тимчасові творчі колективи /ТТК/ передбачалось впровадження перспективних розробок на госпрозрахунковій договірній основі./20/.

Керівник ТТК, як правило, робітник об"єднання, який добре обізнаний з проблемою, в подальшому підбирає колектив спеціалістів для вирішення проблеми в цілому, або по її складовим частинам та окремим задачам. На допомогу ТТК дається необхідна патентна та науково-технічна інформація по відповідній тематиці, потрібне обладнання, інвентар, матеріали та комплектуючі вузли. Ці умови обумовлюються в договорі, який укладається між об"єд-

нанням та ТТК. Виконані роботи оплачуються у відповідності з угодою про договірну ціну науково-технічної продукції та кошторисом трудових затрат.

Комплексний підхід до пошуку та використання резервів підвищення організаційно-технічного рівня виробництва дозволив забезпечити економічний ефект по заводу в 1992 р., який дорівнює 425,1 млн.крб.

3.4. Впроваджені нові матеріали, що удосконалено технологічний процес їх отримання і обробки, що забезпечило підвищення надійності та довготривалості деталей машин.

Вирішення задачі підвищення надійності та довготривалості продукції з одночасним зниженням її вартості потребує перш за все економії сталевого прокату за рахунок використання інших конструкційних матеріалів, зокрема, високостійкого чавуну з кульовидним графітом /ВЧ/. Високий рівень міцності та пластичності, добрі ливарні властивості дозволяють використовувати його для виготовлення відповідальних важконавантажених деталей машин, таких як колінчаті та розподільючі вали.

Зазначені деталі вимагають щоб конструкційний матеріал дотримувався ряд вимог у відношенні стійкості, витривалості і ударної в'язкості з одночасним підвищенням міцності та пластичності. А це в свою чергу вимагає складних досліджень.

На Харківському виробничому об'єднанні "Серп і молот", під керівництвом і при безпосередній участі автора дисертації, розроблені і впроваджені спеціальні організаційно-технологічні заходи по використанню процесу лиття колінчатих валів в облицювальний кокіль з оптимальною товщиною облицювальної оболонки, яка забезпечує стабільне отримання пермітної чи пермітно-ферійної структури / 1, 2, 3, 4, 5, ІЗ/.

З метою комплексного підвищення механічних властивостей ВЧ проведені дослідження по розробці та впровадженню одночасно з термічною обробкою легування чавуну /7, 12/. В літературі відсутня єдина точка зору по цьому питанню. Як показали дослідження, зазначену проблему можна вирішити як за рахунок зміни хімічного складу чавуну, так і удосконалення технологічного процесу його отримання. Розробка процесу лиття в оболонкові форми дозволила отримати відливки більш високої точності та чистоти поверхні, поліпшити їх технічні характеристики порівняно з використанням піскових форм /9/.

Використання ВЧ та удосконалення технології лиття відповідальних деталей двигунів, таких як колінчасті та розподільчі вали, забезпечило сумарний річний економічний ефект в цінах 1991 року близько 300 тис.крб.

Складовими економічного ефекту стали: зменшення витрат основних та допоміжних матеріалів /ферросиліцію, металевого магнію; силікокальцію, криоліту/, зниження браку, зарплатоємності, енергоємності продукції.

3.5. Досліджені основні напрямки і розроблені конкретні пропозиції по підвищенню технічного рівня, якості та експлуатаційної надійності тракторних і комбайнових двигунів, дана їх економічна оцінка.

До рахунку ефективних практичних конструкторських і організаційно-технічних заходів, що забезпечують збільшення моторесурсу двигунів і їх економічності, в розробці й впровадженні яких брав участь дисертант, відносяться: впровадження робочого процесу з камерою в поршні, засобів більш досконалого ущільнення гільз циліндрів та усунення кавітації блоку, застосування нового комплексу поршневих кілець та ін. Їх впровадження дозволило суттєво:

підвищити технічний рівень виробництва і поліпшити техніко-економічні показники дизелів сімейства СМД. Як наслідок, за останні 7 років /1985-1992 роки/ були знижені на 6% питомі витрати палива і на 39% витрати масла на угар; зменшена питома металомісткість та підвищена питома літрова потужність. Підвищилась якість очищення повітря, усунуено підтікання пального, масла і води, підвищена надійність основних агрегатів, поліпшені умови праці трактористів і комбайнерів. /10/.

Врешті вдалося досягнути значного економічного ефекту у споживачів кінцевої продукції. Збільшились строки міжтехнічного обслуговування, зріс моторесурс тракторних двигунів більш, ніж на 1000 м/годин. Знижена у порівняльних цінах на 15% вартість комплекта запасних частин двигуна і на 26,6% оперативна працездатність технічного обслуговування. Певний економічний ефект досягнуто внаслідок зменшення обсягу штрафних санкцій за випуск некондиційної продукції. Так, за період з 1987 по 1992 рік кількість рекламаций на підприємстві зменшилась з 1009 до 162.

Сумарний економічний ефект в народному господарстві від підвищення технічного рівня серійно вироблених двигунів і виробництва нових марок дизелів, освоєних на основі маркетингового дослідження ринку потенційних споживачів продукції, склав 232,6 млн.крб в цінах 1990 року або 7,8 млрд.крб. за цінами 1992 року.

3.6. Розроблені заходи і визначена ефективність очищення концентрованих промислових стокових вод промислових підприємств

Соціально-орієнтований зріст організаційно-технічного рівня виробництва підвищує відповідальність підприємств за забруднення навколишнього природного середовища.

Більшість промислових стокових вод містить нафтопродукти, різноманітні мастила і жири, полімери, іони важких металів, а

також інші шкідливі для навколишнього середовища емульовані та дрібнодисперсні долишки. Неочищені стокові води значно підвищують зміст нафтопродуктів до рівня, що перевищує 7000 мг/літр при нормі 25 мг/літр, а також мутність води. Підприємство сплачувало значну суму штрафів за забруднення навколишнього середовища.

Для отримання відповідаючої санітарно-гігієнічним нормам очищеної води під керівництвом та безпосередній участі співшукача запропоновано спосіб та спроектовано апарат, що відрізняються науковою новітністю та захищені авторськими свідоцтвами й патентами /14/.

Технологічний процес очищення промислових стокових вод автоматизований і забезпечує протягом тривалого періоду високу якість функціонування. У порівнянні з існуючими аналогами він відрізняється високою надійністю в роботі, меншими питомими витратами електроенергії, виключає відкладання на поверхні електродів різноманітних долишок. Економічний ефект від впровадження розробленого способу очищення стокових вод склав в цінах 1991 року більше 1100 тис.крб. або 23,1 млн.крб. за цінами 1992 року.

Отриманий в результаті очищення вод шлам рекомендований для використання на підприємствах будіндустрії при виготовленні збірного залізобетону і керамзиту.

3.7. Запропоновані пріоритетні напрямки та форми господарювання в перехідний до ринкових відносин період

В умовах переходу до ринкової економіки реалізується концепція співіснування різноманітних форм власності і на цій основі використовуються нові форми господарювання, зокрема колективний підряд, аренда, акціонування та інші, які сприяють підвищенні зацікавленості працівників у кінцевих результатах роботи підприємства та його структурних підрозділів. Як показали дослідження, на великих

підприємствах з значною кількістю робітників та виробничих об'єктів, незавжди пов'язаних між собою в єдиному технологічному процесі, найбільш прийнятною формою господарювання слід вважати створення акціонерного товариства.

В об'єднанні розроблено і прийнято план приватизації з поступовим переданням контрольного пакету від держави трудовому колективу.

В умовах формування нових фінансових та виробничих зв'язків між постачальниками і споживачами для рішення складних економічних питань виникає необхідність створення спільних підприємств. Аналіз досвіду функціонування і потенціальних можливостей спільних підприємств на Україні дозволив виявити найбільш пріоритетні й доцільні сфери створення "дойнтвенчерів". В першу чергу це розвідка, освоєння та розробка природних копалин з використанням найновіших закордонних науково-технічних рішень та обладнання; впровадження нової технології виробництва, переробки та зберігання продукції; інвестиційна діяльність та інші. Але, не зважаючи на успішну діяльність, поки що відсутні пропозиції по створенню підприємств з іноземною участю на базі використання науковомістної технології, електротехніки та приладобудування.

Проведеними дослідженнями розкриті основні напрямки розширення цих форм господарювання. Для створення спільних підприємств перед усім необхідні: більш чітке формулювання мети притягання іноземних капіталовкладень в національну економіку; обґрунтований вибір партнера; підтвердження економічної доцільності створення підприємства відповідними розрахунками та оцінками; розробка єдиного розуміння підходу до формування капіталу спільного підприємства; використання іноземних інвестицій для модернізації діючих виробництв і інше./19/.

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

На базі цих принципів на виробничому об'єднанні "Харківський моторобудівний завод "Серп і молот", під керівництвом та за участю автора, розроблені проекти відповідних документів і план проведення робіт по створенню спільного підприємства по забезпеченню обслуговуванням і реалізації виробляємої продукції. /Г/.

3.8. Розроблена маркетингова стратегія розвитку підприємства для задоволення ринкового попиту при максимальній користі від результатів його виробничо-господарській та комерційної діяльності

Запропонована маркетингова стратегія враховує специфіку підприємства, особливості продукції, монопольне положення на ринку, вузьку спеціалізацію виробництва та його організаційно-технічний рівень, а також залежність від постачальників і споживачів, які в більшості знаходяться в СНД. Вона спрямована на пошук нових технологічних рішень для зниження витрат виробництва, створення системи надання послуг і обслуговування продукції з врахуванням її життєвого циклу від стадії впровадження до скорочення і оновлення.

Особливу увагу приділено комплексному дослідженню ринка і випуску виробів у відповідальності з вимогами споживачів.

На 1993-1995 роки заплановано опанування десяти нових модифікацій двигунів для традиційних і нових економічних партнерів, зокрема ВО "Автовантажувач" і ЛАЗ /м.Львів/, ДМЗ /м.Дніпропетровськ/, ВО "АвтоКрАЗ" /м.Кременчук/ та інші. Є можливості виходу на зарубешні ринки, а саме: Венісуели, Китаю, Тайваня, США, та деяких країн Близького Сходу. /Г/.

Для реалізації маркетингової стратегії реорганізовані служби матеріально-технічного постачання і збуту. Перехід від фондowego розподілення основних ресурсів до вільної купівлі-продажу з врахуванням нестійкої рівноваги між попитом і пропозицією потребує використання оптової торгівлі з використанням різноманітних форм

її організації, таких як біржі, ярмарки, торги, аукціони, товарні оптові ринки, а також розвивати прямі зв'язки між підприємствами-постачальниками і споживачами. При цьому так звані "біржові" товари /прокат усіх видів, кабель та інші матеріали/, а також збут частини основної продукції і товарів народного споживання здійснюється через єдину брокерську службу на ведучих біржах України. У відповідних відділах проведена спеціалізація окремих груп працівників залежно від форм торгівлі. Так, створені групи по представленню інтересів підприємства та внутрішніх та міждержавних виставках, ярмарках, аукціонах. Це дозволило додатково укласти договори на постачання гостродефіцитних товарів та збут продукції на суму ЗІІ,0 млн.крб.

4. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДИСЕРТАЦІЇ ОПУБЛІКОВАНІ В НАСТУПНИХ РОБОТАХ

А. Научні публікації

1. Гринева В.Н., Коляда В.А., Мамонова В.М., Парамонов В.В., Основы рыночной экономики - Харьков, Харьковский инженерно-экономический институт - 1992 - с.30.

2. Жаботинский Н.Н., Коляда В.А., Солнцев Л.А. Литье деталей повышенной прочности - Харьков, "Прапор", - 1980 - с. 3-69.

3. Коляда В.А., Солнцев Л.А., Яковлев Ф.И. Влияние исходной структуры на строение и свойства поверхностного слоя после индукционной закалки. Литейное производство - 1975, № 5 - с. 24-25.

4. Коляда В.А., Яковлев Ф.И. Повышение прочности и износостойкости чугунных коленчатых валов. - Харьков: УкрНИИТИ Госплана УССР, МТЦ НТИП, 1975, № 34-75 - с.1-4.

5. Коляда В.А., Пучканев А.М., Яковлев Ф.И. Применение титано-медистых чугунов при изготовлении отливок - Харьков: УкрНИИТИ Госплана УССР, МТЦ НТИП, 1975, № 141-75 - с. 1-4.

6. Коляда В.А., Пучканев А.М., Яковлев Ф.И. Повышение качества отливок из высокопрочного магниевого чугуна, Барнаул. Сб. Докладов научно-технического семинара "Применение новых материалов в тракторном и сельхозмашиностроении", 1977, - с. 57-60.

7. Коляда В.А., Яковлев Ф.И., Жаботинский Н.Н. Формирование микроструктуры магниевого чугуна при литье в металлические формы - Барнаул, Сб. докладов научно-технического семинара "Применение новых материалов в тракторном и сельхозмашиностроении", 1977, - с.63-66.

8. Коляда Н.А., Яковлев Ф.И. Применение чугуна с вертикулярным графитом для ответственных корпусных отливок - Москва, Сб. докладов научно-технического семинара "Разработка и исследование конструкции материалов для тракторов и сельхозмашин и методов их упрочения", 1977, с. 92-96.

9. Коляда В.А., Татаринцев М.И. Повышение износостойкости литых коленчатых валов двигателей СМД-14 - Харьков, Сб. "Вопросы восстановления деталей сельхозтехники", ХИМЭСХ, т. XV, вып. 8, 1978 - с. 79-84.

10. Коляда В.А., Змиевской Н.Н., Коваль И.А., Кривокобыльский Ф.В. Дизели СМД14НГ/АН/БН, СМД17КН и СМД19/20. Технологические указания по повышению надежности - М, ГОСНИТИ, 1980 - с. 75.

11. Коляда В.А. Влияние скорости индукционного нагрева на закаливаемость чугуна с шаровидным графитом, "Металловедение и термическая обработка металлов", 1980, № 4, с. 54-55.

12. Коляда В.А., Каннуников Н.А., Яковлев Ф.И., Жаботинский Н.П. Микрофотография усталостных изломов высокопрочного чугуна, "Литейное производство", 1980, - № II, с. 4-5.

13. Коляда В.А., Солнцев Л.А., Яковлев Ф.И. Влияние исходной структуры на строение и свойства высокопрочного чугуна после тер-

мической обработки", "Известия вузов. Черная металлургия", 1982 - № 4.

14. Ефимов В.Т., Коляда В.А., Назарян М.М., Аксенко А.А. Способ и аппарат для электрокоагуляционной очистки промышленных сточных вод - Харьков: УкрНИИТИ Госплана УССР, МТЦ НТИП, 1982, № 12-82 - с. 1-4.

15. Коляда В.А., Петриченко А.М., Солнцев Л.А. и Зайденберг А.М. Исследование инмолд-процесса и его применение в условиях производства отливок из высокопрочного чугуна в облицованные кокилы. Тезисы докладов на 45-м Международном конгрессе литейщиков, Будапешт, 1978, с. I-II.

16. Канунников Н.Н., Коляда В.А., Жаботинский Н.П. Влияние структуры на усталостную прочность высокопрочного чугуна, "Литейное производство", 1989, № 8, с. 33-34.

17. Коляда В.А. Производственное об"единение "Харьковский моторостроительный завод "Серп и молот" в современных условиях. Харьков, Сб. "Экономические законы, собственность и рынок" - 1991 - с. 96-104.

18. Актуальные проблемы экономической теории /Под общей ред. Сероштана Н.А./ - Харьков, Харьковский инженерно-экономический институт - 1983 - с. 30-37.

19. Основы мирохозяйственных связей. /Под ред. Гриневой В.Н. и Парамонова В.В./, - Харьков, Изд-во "Основа" - 1993 - с. 27-39.

20. Коляда В.А. Совершенствование системы организации разработки и внедрения сложных технических проблем на предприятиях - Харьков, Харьковский ЦНТЭИ, № 035-93, 1993, с. I-4.

Б. Винахідництва /авторські свідощтва/

21. а.ч. СССР 644738 "Аппарат для электрохимической очистки сточных вод", опубл. в Б.И. № 4, 1979 /авторы Коляда В.А. и др./.

22. а.с. СССР 688445 "Аппарат для электрохимической очистки сточных вод", опубл. в Б.И. № 36, 1979 г. /авторы - Коляда В.А. и др./.

23. а.с. СССР 710988 "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", опубл. в Б.И. № 3, 1980 г. /авт. - Коляда В.А. и др./.

24. а.с. СССР 742395 "Аппарат для электрохимической очистки загрязненных жидкостей", опубл. в Б.И. № 23, 1980 г. /авт. - Коляда В.А. и др./.

25. а.с. 776991 "Способ электрохимической очистки сточных вод", опубл. в Б.И. № 41, 1980 г. /авт. - Коляда В.А. и др./.

26. а.с. СССР 811714 "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", опубл. в Б.И. № 9, 1985 /авт. - Коляда В.А. и др./.

27. а.с. 827408 "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", публ. в Б.И. № 17, 1981 /авт. - Коляда В.А. и др./.

28. а.с. СССР 831350 "Устройство для обработки жидкого металла твердыми присадками", опубл. в Б.И. № 10, 1981 г. /авт. Коляда В.А. и др./.

29. а.с. 696063 "Чугун", опубл. 05.11.79 г. /авторы - Коляда В.А. и др./.

30. а.с. 668967 "Лигатура", опубл. 25.06.79 г. /авторы - Жаботинский Н.П., Коляда В.А. и др./.

31. а.с. 696063 "Повышение износостойкости и механических свойств чугуна", опубл. 05.11.79 г. /авторы - Жаботинский Н.П., Коляда В.А. и др./.

32. а.с. 622608 "Состав сварочного прутка для заварки дефектов высокопрочного чугуна", опубл. 05.09.78 г. /авторы - Жаботинский Н.П. и др./.

33. а.с. 83I742 "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", опубл. в Б.И. № I9, 1981 г. /авторы - Коляда В.А. и др./.

34. а.с. СССР 842038 "Способ очистки сточных вод", опубл. в Б.И. № 2I, 1981 г. /авторы - Коляда В.А. и др./.

35. а.с. СССР 899483 "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", опубл. в Б.И. № 3, 1982 г. / авторы - Коляда В.А. и др./.

36. а.с. 90330I "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", опубл. в Б.И. № II, 1982 г. / авт. - Коляда В.А. и др./.

37. а.с. СССР 92958I "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", опубл. в Б.И. № I9, 1982 г. / авт. - Коляда В.А. и др./.

38. а.с. СССР 952754 "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", опубл. в Б.И. № 3I, 1982 г. / авт. - Коляда В.А. и др./.

39. а.с. 967959 "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", опубл. Б.И. , № 39, 1982 г.

40. а.с. СССР 982309 "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", не подл. публикации.

4I. а.с. СССР IOI89I7 "Электрокоагулятор", опубл. № I9, 1983 г. /авт. - Коляда В.А. и др./.

42. а.с. 969678 "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", не подл. публ. /авт. - Коляда В.А. и др./.

43. а.с. IO33438 "Электрокоагулятор", Б.И. 29, 1983 г. /авт. - Коляда В.А. и др./.

44. а.с. СССР IO36786 "Чугун", опубл. Б.И. 3I, 1983 г. /авт. - Жаботинский Н.П., Коляда В.А. и др./.

45. а.с. СССР I040739 "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", не подл. публикации /авт. - Коляда В.А. и др./.

46. а.с. СССР I00225I "Способ автоматического регулирования процесса электрохимической очистки загрязненной жидкости", не подл. публикации /авт. - Коляда В.А. и др./.

47. а.с. I082547 "Формовочная машина для изготовления литейных форм", опубл. в Б.И. № I2, I98I г. /авт. - Коляда В.А. и др./.

48. а.с. СССР II980I4 "Электрокоагулятор", опубл. Б.И. № 46, I985 г. /авт. - Коляда В.А. и др./.

49. а.с. СССР I203464 "Аппарат для электрохимической очистки жидкости", опубл. Б.И. № I, I985 г. /авт. - Коляда В.А. и др./.

50. а.с. I27830I "Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости", опубл. Б.И. 47, I986 /авт. - Коляда В.А. и др./.

5I. а.с. СССР I574346 "Формовочная машина", Б.И. № 24, I990 г. /авт. - Коляда В.А. и др./.

52. а.с. СССР I68203I "Способ изготовления форм по выплавленным моделям", опубл. Б.И. № 37, I99I г. /авт. - Л.А.Бочаров, Коляда В.А. и др./.

53. а.с. СССР 68853I "Модификатор", опубл. Б.И. 36, 79 г. /авт. - Кумыш И.С., Горчев В.Н., Коляда В.А. и др./.

54. а.с. СССР 994I02 "Литниковая чаша для обработки жидкого металла присадкой", опубл. 5.I2.I980 г. /авт. - Деренский И.И., Коляда В.А. и др./.

55. а.с. СССР 706455 "Способ нормализации отливок из высокопрочного чугуна с шаровидным графитом", опубл. 7.09.79 г. /авт. - Солнцев Л.А., Коляда В.А. и др./.

В. Патенты56. СССР

Заявка № 5023686/27 Муфта сцепления транспортного средства /решение о выдаче патента от 8.03.92 г./

Авторы - В.А.Коляда и др.

57. США

пат. № 4.295.946 Способ и устройство для электрохимической очистки.

Авторы - Коляда В.А., Аксенко А.А. и др.

58. пат. № 4.321.125 Аппарат для электрохимической очистки жидкости.

Авторы - Коляда В.А., Назарян М.М. и др.

59. пат. № 4.338.178 Аппарат для электрохимической очистки загрязненной жидкости.

Авторы - Коляда В.А., Аксенко А.А. и др.

60. пат. № 4.349.43I

Аппарат для электрохимической

61. пат. № 4.349.430

очистки загрязненной жидкости.

62. пат. № 4.414.09I

Авторы - Коляда В.А. и др.

Франция

63. пат. № 2.452.305

64. пат. № 2.459.782

Аппарат и способ электрохимической очистки жидкости.

65. пат. № 2.500.82I

66. пат. № 2.488.868

Авторы - Коляда В.А. и др.

67. пат. № 2.496.08I

68. пат. № 2.489.805

69. пат. № 2.563.207

ФРГ

70. пат. № 3.031.773

71. пат. № 3.048.413

72. пат. № 3.024.272 Способ и установка для очистки жидкостей.
73. пат. № 3.029.842
74. пат. № 3.047.301 Авторы - Коляда В.А. и др.
- Канада
75. пат. № I.143.331
76. пат. № I.157.809 Электролазер.
77. пат. № I.157.422 Авторы - Коляда В.А. и др.
78. пат. № I.149.329
79. пат. № I.158.599
- Швейцария
80. пат. № 646404
81. пат. № 651815 Установка для электрохимической очистки жидкостей.
82. пат. № 651819
83. пат. № 64774I Авторы - Коляда В.А. и др.
84. пат. № 6504I7
85. пат. № 6504I8
86. пат. № 646927
- Япония
87. пат. № 50558/83
88. пат. № 50557/83 Способ и устройство для очистки жидкости.
89. пат. № I.2I6.6I7
90. пат. № I.2I6.622 Авторы - Коляда В.А. и др.
91. пат. № I.2I6.6I4
92. пат. № I.2I6.620
93. пат. № I.220.009
- ГДР
94. пат. № I57653
95. пат. № I6069I
96. пат. № I60828

97. пат. № 2095I3 Аппараты для электрохимической очистки
98. пат. № 2085I4 нефтесодержащих сточных вод.
99. пат. № I6II07 Авторы - Коляда В.А. и др.
I00. пат. № I6II64

ЧССР

- I01. а.с. ЧССР № 223000
I02. а.с. ЧССР № 236922 Установка для очистки жидкостей.
I03. а.с. ЧССР № 2369I6 Авторы - Коляда В.А. и др.
I04. а.с. ЧССР № 236923
I05. а.с. ЧССР № 2672I8

Италия

- I06. пат. № II78045 Электролазер.
I07. пат. № II745I9 Авторы - Коляда В.А. и др.

Австрия

- I08. пат. № 389296 Электролазер.
Авторы - Коляда В.А. и др.

КОЛЯДА ВОЛОДИМИР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА НА ОСНОВІ
ЙОГО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНІЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Спеціальність 08.00.05 - "Економіка, планування,
організація управління народним господарством
та його галузями /промисловість/".

Д и с е р т а ц і я

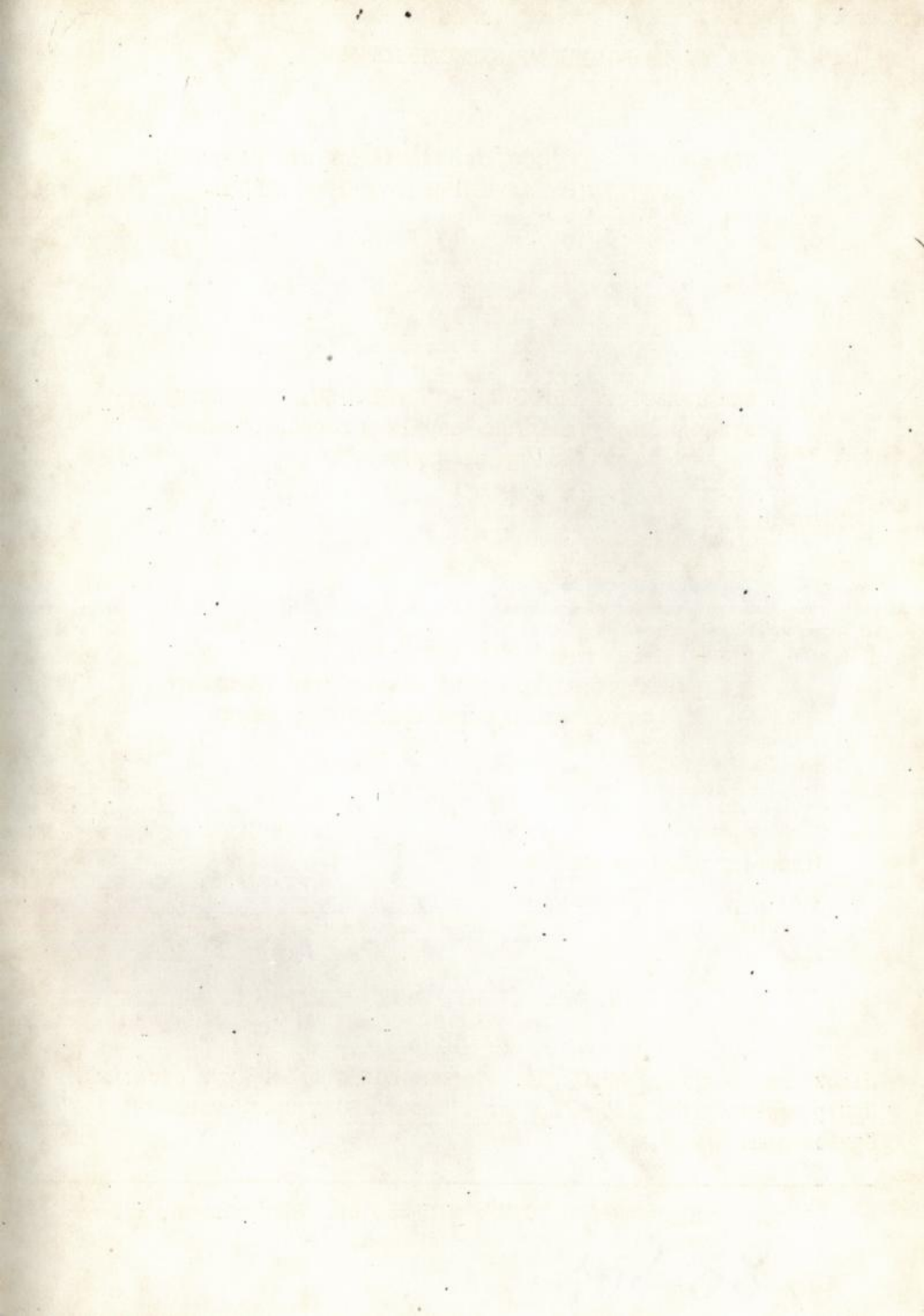
у формі наукової доповіді на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук

Відповідальний за випуск
доктор економічних наук,
професор

Сивий

В.Б.Сивий

Підписано до друку 27.02.94. Формат 60x84 I/16. Друк офсетний.
Папір друкарський. Об'єм I,0 д.а. Тираж I60 прим. Замовлення № 27.
Безкоштовно

461168

AB 29.519

AB 29.519